

Г р а д С к о п ј е

Предлагач:	Градоначалник на Град Скопје
Изготвувач:	Сектор за заштита на животната средина
Претставник:	Помошник раководител на Сектор за заштита на животната средина Соња Цветковиќ Чолакова
Повереник:	Раководител на Одделение за стратешко управување со животната средина и планирање и подигнување на јавната свест за животната средина <u>Ирина Шентевска Арџанлиева</u> Раководител на Одделение за енергетика, енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија <u>Иван Иванов</u>

Предлог - Програма **на активности од областа на заштитата на животната средина на** **подрачјето на град Скопје за 2024 година**

Скопје, август 2024 година

ПРЕДЛОГ

Врз основа на член 36 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/02) и член 10, став 1, точка 2 од Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/04 и 158/11), Советот на Град Скопје, на својата _____ седница, одржана на _____ 2024 година, донесе

ПРОГРАМА

**на активности од областа на заштитата на животната средина
на подрачјето на град Скопје за 2024 година**

I. ВОВЕД НА ПРОГРАМАТА

Заштитата на животната средина и зачувувањето на природата се основни уставни вредности на Република Северна Македонија. Секој има право на здрава животна средина, како и одговорност да ја штити и подобрува.

Една од надлежностите на Град Скопје согласно Законот за градот Скопје е заштитата на животната средина. Врз основа на Законот за животната средина, како и Законот за квалитетот на амбиентниот воздух, Законот за водите, Законот за заштита од бучава во животната средина, Законот за заштита на природата, Законот за енергетска ефикасност, кои се однесуваат на конкретни медиуми или области на животната средина, и нивните подзаконски акти, се утврдуваат инженерциите на Градот Скопје во областа на заштитата на животната средина, односно наведените медиуми и области.

Програмата ќе биде реализирана во согласност со принципите од Стратегијата за родова еднаквост на Град Скопје 2021 – 2025, со која се предвидува примена на родов пристап при планирање и доставување на сите јавни услуги од областа на животната средина.

II. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Главна цел на Програмата е заштита и зачувување на квалитетот на сите медиуми на животната средина, во рамките на законските надлежности, а со тоа и заштита на здравјето и подобрување на квалитетот на животот на граѓаните.

Програмата ги утврдува мерките за заштита на животната средина, природата, како и во енергетиката, енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија на подрачјето на град Скопје за 2024 година преку конкретни активности во рамките на сите медиуми (воздухот, водата и почвата) и области на животната средина (отпадот, бучавата, нејонизирачкото зрачење, природата, биодиверзитетот и климата) и сите елементи кои претставуваат неделива целина од животната средина.

Со оваа Програма се дефинираат активностите, потребата од нивно реализирање, целите кои со тоа ќе се постигнат, роковите на реализација и потребните финансиски средства.

III. ПЛАНИРАНИ АКТИВНОСТИ

Со Програмата се предвидени активности кои Град Скопје ќе ги реализира во насока на:

- следење на состојбите и подобрување на квалитетот на медиумите и областите на животната средина,
- заштита на природните вредности,
- интегрирање на прашањата за заштита на животната средина,
- подобрување на здравјето и благосостојбата на граѓаните и подигање на јавната свест за значењето на животната средина,
- спроведување на мерки и активности во областа на енергетиката, енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија.

III.1 Следење на состојбите и подобрување на квалитетот на медиумите на животната средина

III.1.1 Воздух

Цели:

- Подобрување на квалитетот на воздухот во градот Скопје, а со тоа и заштита на здравјето на луѓето,
- Добивање податоци и следење на квалитетот на амбиентниот воздух,
- Намалување на загадувањето од сообраќајот,
- Намалување на загадувањето од затоплувањето на домаќинствата.

Активности:

- Субвенционирање на јавниот превоз во денови на алармантно загадување на воздухот (при активирање на краткорочниот акционен план за алармантна состојба на воздухот усвоен од страна на Советот на Град Скопје);

Активноста по точка 1 ќе се реализира по потреба при прогласување на алармантна состојба.

Финансиски средства:

Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма Р1, износ: 4.200.000 денари

III.1.2 Води

Цели:

- Добивање податоци и следење на квалитетот на водата за пиење,
- Заштита на изворите за водоснабдување на град Скопје,
- Заштита и континуиран мониторинг на подземните води кои ги хранат изворите за водоснабдување на град Скопје,
- Анализи и испитувања на алтернативни извори за водоснабдување со цел намалување на притисоците врз изворот Рашче.

Активности:

- Проширени анализи и испитувања на алтернативни извори за водоснабдување од ресурсите на Кадина река, Патишка река и Мала река за потребите за нивно вклучување во водоснабдителниот систем на град Скопје;
- Ревитализација и воспоставување на континуирано следење на квалитативните карактеристики на водите од напуштените извори во Бутел и Инџиково;
- Проширени анализи и испитувања на алтернативен извор за водоснабдување од ресурсите на изворот Врело за потребите за негово вклучување во водоснабдителниот систем на град Скопје;

Активностите по точка 1, 2 и 3 ќе се спроведат согласно одредбите од Законот за јавни набавки, како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје.

Финансиски средства:

Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма Р1, износ: 3.150.000 денари

III.2 Заштита на природните вредности

III.2.1 Унапредување на зеленилото

Цели:

- Заштита и унапредување на зелените површини во заштитените подрачја на град Скопје,

- Зголемување на содржините и намените во зелените површини преку уредување на просторот во заштитените подрачја,
- Обезбедување поуреден и подостапен простор за посетителите

Активности:

- Уредување на просторот и паркот на природата Гази Баба;
- Уредување на просторот на парк шума Водно;

Активностите по точка 1 и 2 ќе се спроведат согласно одредбите од Законот за јавни набавки, како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје.

Финансиски средства:

Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма РА, износ 980.000 денари.

III.2.2 Заштитени локалитети

Цели:

- Постигнување на повисок степен на заштита и унапредување на заштитените локалитети: Заштитен предел Водно и Парк на природата Гази Баба,
- Реализација на активностите произлезени од законските акти за заштитените локалитети,
- Заштита на биодиверзитет на подрачјето на град Скопје,
- Создавање услови за безбеден престој, спорт и рекреација

Активности:

- Изготвување на Просторен план за Заштитен предел Водно;
- Трошоци за спасителната станица парк шума Водно и Кањон Матка за безбеден престој;
- Реализација на посебен план за заштита и унапредување на парк шума Водно;

Активноста по точка 1 ќе се спроведе согласно Договорот склучен врз основа на претходно потпишан Меморандум за соработка помеѓу Град Скопје, Министерство за животна средина и просторно планирање и Агенција за планирање на просторот, додека Активноста од точка 2 ќе се спроведе согласно Договор склучен со Црвен Крст на Град Скопје. Активност по точка 3 ќе се спроведе согласно одредбите од Законот за јавни набавки, како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје.

Финансиски средства:

Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма Р1 во вкупен износ од 700.000 денари и Програма РА во износ од 490.000 денари.

III.3 Интегрирани проекти за заштита на животната средина

Цели:

- Постигнување интегриран пристап за заштита на животната средина,
- Реализација на конкретни активности во надлежност на Град Скопје, произлезени од Законот за животната средина,
- Издавање Б-интегрирани еколошки дозволи и одобрување на елаборати за заштита на животната средина за инсталациите на територија на Град Скопје.

Активности:

- Прибавување стручни мислења во врска со елаборати за заштита на животната средина и Б интегрирани еколошки дозволи;

Активноста ќе се спроведе согласно одредбите од Законот за јавни набавки, како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје.

Финансиски средства:

Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма Р1, износ 70.000 денари.

III.4 Спроведување на мерки и активности во областа на енергетиката, енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија.

Цели:

- Намалување на потрошувачката на енергија и истовремено подобрување на состојбата во рамките на енергетска ефикасност на објектите под надлежност на Град Скопје,
- Поголема достапност и зголемен проток на информации за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија во согласност со потребите и интересите на граѓаните за најновите технолошки практики и нивна примена.

Активности:

- Реконструкција на објекти за намалување на потрошувачката на енергија и подобрување на нивото и квалитетот на јавните објекти под надлежност на Град Скопје;
- Изработка на тригодишна програма за Енергетска ефикасност (2025-2027);
- Инфоцентар за Енергетска ефикасност;

Активноста по точка 1 ќе биде спроведена согласно Јавниот повик од страна на проектната единица во рамките на Министерство за финансии. Активноста по

точка 2 ќе се реализира согласно одредбите од Законот за јавни набавки, како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје. Активноста по точка 3 ќе се реализира континуирано преку Инфоцентарот.

Финансиски средства:

Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма Р1, износ 40.000 денари.

Средствата за активноста по точка 1 ќе се обезбедат како долгорочно позајмување и потпишување на Договор за под-заем со Министерство за финансии по донесување на Одлука на Совет на Град Скопје за одобрување на истото. Вредноста на финансиската поддршка може да варира од 50.000 до 750.000 евра и истата зависи од слободниот капацитет за задолжување на Град Скопје и проценетата инвестициска вредност на предложениот проект. Финансиските средства во износ од 80% ќе бидат како долгорочно позајмување, а во износ од 20% грант.

III.5 Субвенционирање на граѓани за унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух и подобрување на енергетската ефикасност

Цели:

- Подобрување на квалитетот на воздухот во градот Скопје, а со тоа и заштита на здравјето на луѓето,
- Намалување на загадувањето од сообраќајот,
- Намалување на загадувањето од затоплувањето на домаќинствата,
- Подигнување на јавната свест кај граѓаните за енергетска ефикасност.
- Намалување на трошоците за електрична и топлинска енергија на објекти.

Активности:

- Субвенции за граѓани - набавка на велосипеди;
Поединечна субвенција за купување велосипед по лице се утврдува во максимален износ од 4.000,00 денари по лице, во кој е вклучен данок на личен доход.
Доделувањето на поединечната субвенција се врши врз основа на доказ дека е извршено купување на еден нов велосипед од Република Северна Македонија, и тоа со оригинал фискална сметка издадена во Република Северна Македонија, со датум од 01.01.2024 година се до исцрпувањето на буџетот наменет за доделување на поединечна субвенција на граѓаните на подрачјето на градот Скопје за купување велосипеди, но не подоцна од 31.10.2024 година, при што задолжително е велосипедот да е целосно отплатен. Плаќањето на рати не се прифаќа.
- Субвенционирање на домаќинствата и други субјекти за чистење на оџаци;
Финансиските средства за надоместување на дел од трошоците направени за чистење на оџаци се во нето износ најмногу до 1.200,00 денари по домаќинство. Данокот на личен доход е на товар на Град Скопје.

Доделување на максимален износ на поединечната субвенција се врши врз основа на доказ дека е извршено чистење на оџаци на подрачјето на град Скопје, и тоа со оригинал фискална сметка издадена од Република Северна Македонија со датум од 01.01.2024 година и се до исцрпувањето на буџетот наменет за доделување на поединечна субвенција за чистење на оџаци, но не подоцна од 31.10.2024 година.

- Субвенционирање на граѓани за замена на азбестни покриви;
Максималниот износ за поединечна субвенција за замена на азбестните покриви, во енергетско ефикасни покриви, се утврдува во износ од најмногу 50% од вредноста на инвестицијата, но не повеќе од 100.000,00 денари по лице, со вклучен данок на личен доход.

Активностите по точките 1, 2 и 3 ќе се реализираат преку Јавен Повик.

Финансиски средства:

Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма Р1, износ: 3.900.000 денари.

III.6 Обврски од буџетот 2023 година

- Набавка на биокомпостари – автоматизирани и дигитализирани машини за претварање на биоотпадот во органско ѓубриво (компост)
- Изработка на Стратегиска оценка на влијанието врз животната средина за ГУП 2022-2032

Финансиски средства: Буџет на Град Скопје за 2024 година, Програма РА, износ: 5.200.000 денари и Програма Р1 износ: 2.900.000 денари

IV. ИЗВРШИТЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Градоначалникот на Град Скопје се грижи и го обезбедува спроведувањето на оваа Програма преку Секторот за заштита на животната средина, согласно Законот за јавни набавки, како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје.

V. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Оваа Програма влегува во сила со денот на објавувањето во Службен гласник на Град Скопје.

Бр. _____
С К О П Ј Е

**ПРЕТСЕДАТЕЛ
НА СОВЕТ НА ГРАД СКОПЈЕ**

Образложение

Согласно член 36 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/02) утврдена е надлежноста на Советот. Согласно член 10, став 1, точка 2 од Законот за Градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/04 и 158/11), една од надлежностите на градот е заштитата на животната средина.

Програмата има за цел да ги детектира, дефинира и имплементира активностите и мерките поврзани со заштитата на животната средина, здравјето и благосостојбата на граѓаните.

Во актуелниот развоен момент на глобално ниво, постојат сериозни проблеми во управувањето со состојбите и можните ризици во животната средина. Повеќе медиуми и области на животната средина и во областа на енергетиката, енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија, како и комплементарните процеси, имаат нарушен квалитет, како во развиените, така и во земјите во развој.

Анализите на степенот на загадување во медиумите на животната средина на годишно ниво, вклучувајќи ги и мерките кои се преземаат за заштита на истите, овозможуваат увид во поврзаноста помеѓу индустрискиот развој, состојбата и квалитетот на животната средина, активно следење на евентуалните промени во медиумите и областите на животната средина, односно влијанијата врз здравјето на човекот, и создаваат добра основа за креирање на одржлива политика за заштита на животната средина и подобрување на квалитетот на животот во иднина. Зависноста од увоз на енергија може да се ублажи со преземање на мерки во областа на енергетска ефикасност, со цел да и се помогне на домашната економија преку намалување на трошоците поврзани со увозот на енергија чија цена на светскиот пазар е со растечка тенденција, а со тоа би се продолжило траењето на домашните енергетски резерви.

Препознавајќи ја потребата за промена на постојните трендови и практики кои влијаат на животната средина, врз основа на потребата за промена и одржливост, Програмата на активности од областа на заштитата на животната средина се темели на следните принципи:

- Целите за животна средина и климатски промени можат да се постигнат само доколку заштитата на животната средина ги интегрира областите кои предизвикуваат штети врз животната средина;
- Заштитата на животната средина мора да се темели на поделена одговорност, бидејќи само со целосна соработка на засегнатите страни може да се постигнат договорените мерки;
- Унапредувањето на животната средина подразбира користење на механизми и инструменти за заштита на истата, како и поттикнување доброволен пристап кој се заснова на свесноста за секојдневните потреби за активна грижа за животната средина.

При разгледувањето на оваа Програма треба да се има предвид дека заштитата на животната средина подразбира широк спектар на делување во сите медиуми, а многу често е невозможно да се повлече јасна граница помеѓу активностите на заштитата на животната средина и активностите во некоја друга област. Поделбата главно се сведува на формална диференцијација преку дефинирање на надлежностите на различни нивоа на управа, па така и во рамките на самата локална самоуправа, каде на проблемите на животната средина работат повеќе сектори и јавни претпријатија.

Врз основа на горенаведеното се предлага на Советот на Град Скопје да ја усвои оваа Програмата на активности од областа на заштита на животната средина на подрачјето на град Скопје за 2024 година.